

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การรับรู้ ทักษะ และความพึงพอใจที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) จากกลุ่มเป้าหมายชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 15 – 30 ปี จำนวน 32 คน ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ (Perception) ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”
2. เพื่อศึกษาถึงทัศนคติ (Attitude) ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”
3. เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจ (Gratification) ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”
4. เพื่อศึกษาถึงการนำไปใช้ประโยชน์ (Uses) ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”
5. เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการใช้กลยุทธ์สาระบันเทิง (Edutainment) ผ่านละครโทรทัศน์

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการจัดกลุ่มของผู้ชมที่ให้สัมภาษณ์ตามลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และการศึกษา เพื่อประกอบการศึกษาเปรียบเทียบผลที่ได้จากการวิจัย รวมถึงทำการถอดเทปการสนทนาและจัดกลุ่มข้อมูลที่อยู่ในประเด็นเดียวกัน โดยแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอแยกแต่ละประเด็นพร้อมกับการเสนอคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์ แยกเสนอผลเป็นลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สรุปผลการศึกษาตามลักษณะทางประชากร

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา เป็นกลุ่มวัยรุ่นเพศชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 15 – 22 ปี ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยม/อาชีวศึกษา จนถึงปริญญาตรี โดยแบ่งเป็นเพศชาย 8 คน และเพศหญิง 8 คน และกลุ่มวัยทำงานทั้งเพศชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 23 – 30 ปี ซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์การรับรู้ ทักษะคิด และความพึงพอใจ ของกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะทางประชากร

จากการศึกษาวิจัยในเรื่องการรับรู้ ทักษะคิด และความพึงพอใจที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาลักษณะทางประชากรในตัวแปรต่างๆ พบความแตกต่างของความคิดเห็นในบางประเด็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างในด้านเพศและอายุ รวมถึงความแตกต่างด้านอาชีพของกลุ่มวัยทำงาน

ในประเด็นของการรับรู้ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนักของผู้ชมในทุกกลุ่ม ซึ่งมีความเข้าใจไปในทางเดียวกันว่าละครเรื่องนี้ต้องการจะสื่อให้ผู้ชมในเรื่องของการสอนคนให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ให้เกรงกลัวต่อการทำบาป แต่จะพบความแตกต่างด้านทักษะคิด โดยเฉพาะในเรื่องความน่ากลัวของภาพที่ละครนำเสนอ โดยกลุ่มวัยรุ่นชายจะเห็นด้วยมากที่สุดในการที่ละครนำเสนอในลักษณะเช่นนี้ ในขณะที่กลุ่มของวัยรุ่นหญิงเห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับประเด็นของความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้รับความพึงพอใจในเรื่องของความสนุกสนาน แต่ในประเด็นของความพึงพอใจในการนำเรื่องราวในละครไปสนทนาพูดคุย พบว่ากลุ่มวัยรุ่นจะมีความพึงพอใจในด้านนี้มากกว่าวัยทำงาน โดยเฉพาะการนำไปคุยกับเพื่อน และเพศหญิงจะมีความพึงพอใจมากกว่าเพศชายในการนำไปพูดคุยสนทนาถึงเรื่องราวในละคร

การนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง พบว่าโดยส่วนใหญ่สามารถนำแง่คิดที่ได้จากละครมาปรับใช้กับตนเองในการที่พยายามทำแต่ความดี มีสติมากขึ้นในการที่จะตัดสินใจทำสิ่ง

ใดๆ และการนำไปใช้ประโยชน์ต่อคนใกล้ชิด มีกลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งที่ได้นำเสนอคิดไป ตักเตือนคนรอบข้างไม่ว่าจะเป็นเพื่อน พี่น้อง หรือลูกหลาน รวมถึงลูกศิษย์

ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้ Edutainment ผ่านละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” นี้ ทุกคนชอบและเห็นด้วยที่ละครได้นำเสนอในประเด็นนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมไปพร้อมกับความบันเทิงที่ได้รับ และประเด็นของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้กลยุทธ์ สาระบันเทิง (Edutainment) ผ่านละครโทรทัศน์ พบว่าทุกกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการที่จะให้ ละครนำเสนอสาระสอดแทรกเข้าไปในเรื่องด้วย อย่างไรก็ตามกลับพบว่าในประเด็นของ ทัศนคติเกี่ยวกับผลทางสังคมจากการใช้กลยุทธ์สาระบันเทิง (Edutainment) ในกลุ่มวัยทำงานจะ เห็นด้วย และมองว่าละครที่มีสาระจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสังคม ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นกลับ มองว่า ละครช่วยได้แค่บางส่วนเท่านั้น

นอกจากนี้ จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยทำงาน หรือกลุ่มวัยรุ่นระดับปริญญาตรี จะสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง และมีมุมมองที่หลากหลาย รวมถึงมีเหตุผล ประกอบการตอบคำถามได้ชัดเจนมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นระดับมัธยมปลาย และระดับอาชีวศึกษา รวมถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ก็จะแสดงให้เห็นในบางประเด็น โดยเฉพาะในเรื่องของความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์

ส่วนที่ 2 สรุปผลการศึกษาศึกษาการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแล้วพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการรับรู้ทัศนคติ และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” และประเด็นอื่นๆ อันมีผลต่อความคิดเห็นที่ออกมาด้านต่างๆ และนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประเด็นการรับรู้ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”

การรับรู้ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ความเข้าใจในเนื้อเรื่องของละคร ความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อเกี่ยวกับแนวคิดที่นำเสนอในละคร และการเปรียบเทียบความแตกต่างกับละครโทรทัศน์เรื่องอื่นๆ ที่มีเนื้อเรื่องใกล้เคียง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความเข้าใจในเนื้อเรื่องของละคร

ระดับความเข้าใจโดยรวม

ผู้ชมมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องของละคร เนื่องจากมีการนำเสนอที่ชัดเจน รวมทั้งเป็นเรื่องราวที่ตรงกับความเชื่อของคนไทยโดยส่วนใหญ่ แต่ทั้งนี้จะต้องติดตามดูโดยตลอดเนื่องจากเป็นเรื่องราวของตัวละครหลายคน ทำให้อาจเกิดการสับสนได้

โดยประเด็นของละครในความเข้าใจของผู้ชมแต่ละคนจะแตกต่างกัน ดังนี้

1. สอนเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ละครเน้นในประเด็นของการทำความดี ละเว้นความชั่ว เป็นการกระตุ้นจิตสำนึกของผู้ชมให้คำนึงถึงเรื่องนี้ให้มากขึ้น

2. เป็นเรื่องของเวรกรรม

ละครสะท้อนถึงความเชื่อที่มีมาของคนไทยโดยส่วนใหญ่ เป็นเรื่องของเวรกรรม การชดใช้กรรมของแต่ละคนที่เคยกระทำมาในอดีต

3. การสอนให้คนคิดก่อนทำ

ละครสื่อในเรื่องของการให้คนได้ระมัดระวังการกระทำต่างๆ ทั้งนี้เมื่อเกิดความผิดพลาด หรือผลเสียขึ้นแล้ว จะไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้ จึงควรที่จะคิดให้ดีก่อนที่จะทำอะไร

4. ความสัมพันธ์ของชีวิตในแต่ละชาติ

ละครนำเสนอเรื่องราวความเกี่ยวโยงระหว่างชาติภพของมนุษย์แต่ละคน การเวียนว่ายตายเกิดหมุนเวียนเป็นวัฏจักรของชีวิต

อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้ชมบางคนไม่เข้าใจเนื้อเรื่องในช่วงแรกของละคร เนื่องจากไม่ได้ดูในบางตอน

ไม่เข้าใจ ดูแล้วสับสน

การดำเนินเรื่องของละครที่กลับไปมาหลายชาติภพ และเป็นเรื่องราวของตัวละครหลายคน ทำให้เกิดความสับสน ผู้ชมบางคนอ่านหนังสือนิยาย หรือเรื่องย่อเพิ่มเติม จึงทำให้เข้าใจเรื่องราวของละครมากขึ้น

1.2 ความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อเกี่ยวกับแนวคิดที่นำเสนอในละคร

ผู้ชมโดยส่วนใหญ่จะมีความเชื่อในเรื่องของเจ้ากรรมนายเวร มีเพียงบางคนเท่านั้นที่ไม่ค่อยเชื่อในเรื่องนี้ และไม่เชื่อเลย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 มีความเชื่อในเรื่องเจ้ากรรมนายเวร

ผู้ชมที่มีความเชื่อในเรื่องนี้ จะมีสาเหตุและที่มาของความเชื่อแตกต่างกันไป ทั้งจากประสบการณ์ตรง คำสั่งสอนจากผู้ใหญ่ การเรียนพุทธศาสนา จากการศึกษาที่เคยบวชเรียน และจากการอ่านหนังสือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เชื่อจากประสบการณ์ตรงของตนเอง หรือคนรอบข้าง

เป็นลักษณะของการที่พบเห็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับทั้งตนเอง หรือคนรอบข้าง โดยเป็นสิ่งที่เคยกระทำไม่ได้ไว้ในอดีต และเกิดผลตามมาในภายหลัง จึงทำให้มีความเชื่อในเรื่องของเวรกรรม

2. เชื่อจากผู้ใหญ่สั่งสอนตั้งแต่เด็ก

การได้ยินได้ฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ในครอบครัว ส่งผลให้ผู้ชมได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก จึงมีความรู้ ความเชื่อสั่งสมมาเป็นเวลานาน

3. เชื่อจากการที่เรียนวิชาพุทธศาสนา

การจดจำได้ในสิ่งที่ได้เรียนมาในวิชาพุทธศาสนา ในเรื่องของการทำความดี ละเว้นความชั่ว เรื่องของบาปบุญคุณโทษ ทำให้เกิดความรู้ และความเชื่อ และนำมาเชื่อมโยงกับเรื่องราวในละคร

4. เชื่อจากการที่เคยบวชเรียน

ผู้ชมที่เคยบวชเรียนมา จะได้รับการศึกษาพระธรรมคำสอนมา และยังได้ปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เชื่อในเรื่องนี้

5. เชื่อจากการอ่านหนังสือ

ผู้ชมบางคนชอบอ่านหนังสือธรรมะ หรือหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม จึงสนใจและเชื่อในเรื่องของเจ้ากรรมนายเวรอยู่แล้ว

1.2.2 เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่งในเรื่องเจ้ากรรมนายเวร

ผู้ชมที่มีไม่เชื่อในเรื่องนี้มากนัก ได้ให้เหตุผลว่าไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ รวมถึงการเชื่อในเรื่องของการกระทำความดีมากกว่า โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ไม่สนใจในเรื่องนี้

ผู้ชมบางคนไม่ค่อยได้ให้ความสนใจเรื่องเกี่ยวกับเวรกรรมมาก่อน จึงเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง ทั้งนี้จึงไม่ได้ให้ความสำคัญในประเด็นนี้

2. เชื่อในเรื่องการทำความดีมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของเวรกรรม

ผู้ชมคนหนึ่งเชื่อในเรื่องการทำความดีมากกว่า ผลที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการกระทำ เรื่องของเวรกรรมอาจจะมีส่วนแต่ไม่ใช่สาเหตุหลัก

1.2.3 ไม่เชื่อในเรื่องเจ้ากรรมนายเวร

ผู้ชมบางคนไม่เชื่อในเรื่องเวรกรรม โดยให้ความเห็นว่าเป็นสิ่งที่สังคมนำมาอธิบายเพื่อให้คนทำความดี และมุ่งที่การทำความดีมากกว่า โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เป็นเพียงเรื่องที่สังคมนำมาอธิบายให้คนทำความดี

ผู้ชมที่ไม่เชื่อในเรื่องนี้ ให้ความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่สังคมนำมาอธิบายเพื่อให้คนเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น และต้องการให้คนปฏิบัติตามในเรื่องการทำความดี ละเว้นความชั่ว

2. มุ่งทำความดี ไม่สนใจเรื่องเวรกรรม

ผู้คนหนึ่งไม่เชื่อในเรื่องของเวรกรรม เนื่องจากเป็นคนที่ให้ความสำคัญกับการทำความดีให้มากที่สุด โดยที่ไม่สนใจและไม่เชื่อในเรื่องนี้เลย

1.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างกับละครโทรทัศน์เรื่องอื่น ๆ ที่มีเนื้อเรื่องใกล้เคียง

ผู้ชมได้กล่าวถึงละครโทรทัศน์ 3 เรื่องที่เห็นว่าเนื้อเรื่องใกล้เคียงกับเรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” ได้แก่ เรื่อง “กฎแห่งกรรม” เรื่อง “พิภพมัจจุราช” และเรื่อง “เงา” โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 เรื่อง “กฎแห่งกรรม”

ผู้ชมแสดงความเห็นว่าเรื่องนี้มีความใกล้เคียงกับเรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” ตรงประเด็นของการที่คนทำผิดบาป จะต้องได้รับกรรม เพียงแต่มีความแตกต่างกันตรงที่เรื่อง “กฎแห่งกรรม” เป็นเรื่องจริงที่นำมาสร้างเป็นละคร และยังมีความแตกต่างกันตรงประเด็นของการชดใช้กรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เรื่อง “กฎแห่งกรรม” เป็นเรื่องจริงที่นำมาสร้างเป็นละคร

ละครโทรทัศน์เรื่อง “กฎแห่งกรรม” เป็นการนำประสบการณ์จริงของคน แล้วนำมาสร้างเป็นละคร แต่เรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” เป็นนิยายที่แต่งขึ้นมา

2. ต่างกันตรงการชดใช้กรรม

“กฎแห่งกรรม” จะเป็นการชดใช้กรรมในลักษณะที่เคยทำสิ่งใดไว้ ก็จะต้องได้รับกรรมในเรื่องนั้นๆ ซึ่งอาจจะเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ที่ไม่ใช่เป็นเจ้ากรรมนายเวรของคนๆ นั้นโดยตรง ซึ่งต่างจากเรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” ที่เป็นการชดใช้กรรมกับเจ้ากรรมนายเวรของแต่ละคน เสมือนเป็นการใช้หนี้กรรม

1.3.2 เรื่อง “พิภพมัจจุราช”

ต่างกันตรงช่วงเวลาของการชดใช้กรรม

“พิภพมัจจุราช” จะเป็นการรับกรรมในชีวิตหลังความตาย ในขณะที่เรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” จะเป็นการชดใช้กรรมในชาติต่อมา ในช่วงเวลาของการมีชีวิต

1.3.3 เรื่อง “เงา”

ผู้ชมได้แสดงความเห็นว่าเรื่อง “เงา” มีความใกล้เคียงกับเรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” ในประเด็นของการทำความดี และความชั่ว แต่จะนำเสนอได้ไม่ชัดเจน เข้าใจยาก และเรื่อง “เงา” จะเน้นในเรื่องของชะตาชีวิตของคนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ และการเปิดโอกาสให้คนที่กระทำผิดได้สำนึกและกลับใจใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เรื่อง “เงา” สื่อไม่ชัดเจน เข้าใจยาก

เรื่อง “เงา” นำเสนอออกมาในเชิงปรัชญา ทำให้ยากต่อการเข้าใจ ซึ่งต่างจาก “เจ้ากรรมนายเวร” เสนอภาพที่ชัดเจนให้เห็นถึงความน่ากลัวของการทำบาป

2. เรื่อง “เงา” จะเน้นในเรื่องของชีวิตที่ถูกลิขิตไว้ เปลี่ยนแปลงไม่ได้

“เงา” จะเน้นในเรื่องของชะตาชีวิตของมนุษย์ที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ไม่มีผู้ใดฝันหรือเปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่ “เจ้ากรรมนายเวร” จะเน้นในประเด็นของการทำบาป

3. เรื่อง “เงา” จะมีการให้โอกาสคนที่ทำผิดได้แก้ตัว

“เงา” นำเสนอในมุมมองของการให้คนที่ทำผิดได้กลับตัวกลับใจ ให้โอกาสได้แก้ตัว แต่ในเรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” ตัวละครแต่ละคนต้องชดใช้กรรมที่ทำมา ไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้ แม้ว่าจะเกิดความสำนึกในภายหลัง

2. ประเด็นทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”

2.1 เนื้อเรื่องละคร

ผู้ชมมีทัศนคติเชิงบวกกับเนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” โดยให้เหตุผลว่าเป็นละครที่ดี มีสาระ ให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปดัดเตือนลูกหลานได้ รวมถึงความสนุกสนานน่าติดตามของละคร ความแปลกใหม่ของแนวละคร และความสอดคล้องกับความเชื่อที่มีอยู่เดิมของผู้ชม ซึ่งทำให้สนใจติดตามละครเรื่องนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ละครมีสาระ ให้แง่คิด

ผู้ชมโดยส่วนใหญ่จะชอบในเนื้อเรื่องของละคร ตรงที่เป็นละครที่ดี มีสาระ ให้แง่คิดคติสอนใจที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชม

2. นำไปแนะนำดัดเตือน

ผู้ชมชอบละครเรื่องนี้ เนื่องจากสามารถนำแง่คิดที่ได้ไปดัดเตือนลูกหลาน รวมไปถึงลูกศิษย์ได้เป็นอย่างดี

3. สนุกสนาน น่าติดตาม

ผู้ชมบางคนติดตามละครเรื่องนี้ เพราะชอบตรงที่น่าตื่นเต้น มีเนื้อเรื่องชวนให้ติดตาม อยากจะรู้เรื่องราวในตอนต่อไป

4. แนวแปลกใหม่ น่าสนใจ

โดยส่วนใหญ่ละครโทรทัศน์ที่น่าเสนอในปัจจุบัน จะมีเนื้อเรื่องแนวเดิมๆ เรื่องรักใคร่ ความรักในหนุ่มสาว เรื่องครอบครัว เป็นต้น ดังนั้นเมื่อละครเรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” ได้นำเสนอออกมา ทำให้มีผู้ชมจำนวนหนึ่งที่ชอบกับความแปลกใหม่ของแนวละคร

5. มีการอิงประวัติศาสตร์

ผู้ชมที่สนใจในละครลักษณะที่อิงประวัติศาสตร์ จะมีทัศนคติทางบวกกับละคร เนื่องจากมีความคิดเห็นว่า การนำเรื่องราวในประวัติศาสตร์มาสอดแทรกในละคร จะทำให้ดูสมจริงและน่าติดตาม

6. เชื่อเรื่องเวรกรรมอยู่แล้ว

ผู้ชมบางคนที่มีความเชื่อในเรื่องนี้อยู่แล้ว รวมถึงมีความสนใจในเรื่องของเวรกรรม บาปบุญคุณโทษ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สนใจติดตามละครเรื่องนี้

อย่างไรก็ตาม ผู้ชมบางคนมีทัศนคติเชิงลบต่อเนื้อเรื่องของละคร ได้แก่

1. ไม่เห็นด้วยในเรื่องข้ามชาติภพ ซึ่งยังพิสูจน์ไม่ได้

พบว่าผู้ชมที่มีทัศนคติในเชิงลบกับการที่ละครนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับการข้ามชาติภพ ซึ่งให้ความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ ไม่เชื่อในเรื่องชาตินี้ชาติหน้า น่าจะนำเสนอเรื่องราวที่เป็นปัจจุบันโดยไม่จำเป็นต้องอิงไปชาติที่แล้ว เพื่อให้ดูสมจริงมากขึ้น

2. น่ากลัว รุนแรงเกินไป

การนำเสนอที่เป็นบาปในเรื่องของการฆ่าคนตาย หรือการที่คนรอบข้างต้องร่วมชดใช้กรรมไปด้วย ซึ่งให้ความเห็นว่ารุนแรงเกินไป น่าจะนำเสนอเรื่องเวรกรรมในรูปแบบแตกต่างไปจากที่น่าเสนอนี้ได้

2.2 นักแสดง

พบว่าผู้ชมโดยส่วนใหญ่จะไม่ให้ความสำคัญกับทีมนักแสดงมากนัก เนื่องจากสนใจในเรื่องเรื่องของละครมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามผู้ชมส่วนหนึ่งจะให้ความเห็นว่านักแสดงแต่ละคนแสดงได้สมบทบาท รู้สึกชื่นชอบในความสามารถในการแสดง และมีเพียงผู้ชมบางคนเท่านั้นที่ติดตามดูเพราะนักแสดงนำหญิง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ไม่สนใจ ถึงเปลี่ยนนักแสดงก็ยังคงดูอยู่ดี

เนื่องจากละครจะเน้นที่เนื้อเรื่องมากกว่า ดังนั้นผู้ชมโดยส่วนใหญ่จะมุ่งความสนใจไปที่ความสนุกสนาน น่าติดตามของเนื้อเรื่องละคร จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับนักแสดงเลย โดยเฉพาะในกลุ่มของวัยรุ่นชาย และวัยทำงานชาย

นักแสดงไม่ใช่สาเหตุหลักที่ทำให้ดู แต่ก็ชื่นชอบในการแสดง

สำหรับผู้ชมบางคนจะกล่าวว่า นักแสดงไม่ใช่สาเหตุหลักที่ทำให้ติดตามดูละครเรื่องนี้ แต่ก็มีความรู้สึกชื่นชอบในความสามารถการแสดงของแต่ละคน

ชอบหมีว

ผู้ชมบางคนที่ชื่นชอบในผลงานการแสดงของคุณลลิตา ปัญโญภาส นักแสดงนำหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” นี้ จึงทำให้สนใจติดตามดูละครเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้น และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชอบเรื่องนี้

2.3 เทคนิค รูปแบบการนำเสนอ

พบว่ามีความเห็นค่อนข้างหลากหลายในประเด็นนี้ โดยส่วนใหญ่จะไม่ชอบกับเทคนิคการถ่ายทำที่ไม่สมจริง แต่ผู้ชมบางคนกลับชอบเพราะเป็นคนที่ชอบละครแนวตื่นเต้น น่ากลัว และบางคนไม่ได้ให้ความสำคัญในประเด็นนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ชอบ และเห็นด้วย

ผู้ชมในกลุ่มวัยรุ่นที่แสดงความเห็นว่าชอบ ได้กล่าวว่าชอบละครแนวตื่นเต้น สนุกสนาน และบางคนชอบดูหนังผี นอกจากนี้ผู้ชมส่วนใหญ่จะให้ความเห็นว่าการทำงานที่ออกมาในลักษณะที่น่ากลัว จะทำให้คนดูกลัวและไม่กล้าทำบาป จึงทำให้ชอบละครเรื่องนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ชอบดูละครที่ตื่นเต้น, ละครผี

เนื่องจากวัยรุ่นโดยส่วนใหญ่จะชอบละครที่เน้นความสนุกสนาน ตื่นเต้น รวมถึงบางคนที่ชอบละครแนวผี หรือวิญญาณ จึงทำให้สนใจติดตามละครเรื่องนี้

2. เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ทำให้คนดูกลัว

ผู้ชมส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับการที่ละครนำเสนอในลักษณะที่น่ากลัว เนื่องจากเห็นว่าจะทำให้คนดูกลัว และไม่กล้าทำผิดบาป

2.3.2 ชอบ แต่มีข้อเสนอแนะบางประการ

ผู้ชมบางคนได้แสดงความเห็นว่า โดยรวมจะชอบเทคนิค วิธีการนำเสนอของละครเรื่องนี้ เพียงแต่มีข้อแนะนำบางประการเกี่ยวกับการลำดับเรื่องในช่วงแรกของละครที่ทำให้คนดูสับสน และการนำเสนอในด้านดีของคนเพื่อเป็นภาพเปรียบเทียบระหว่างคนดีและคนเลว เพื่อคนดูจะได้เกิดภาพชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ชอบ แต่น่าจะทำให้งงน้อยกว่านี้

ผู้ชมบางคนเกิดความสับสนในช่วงแรกของละคร เนื่องจากเป็นเรื่องราวของตัวละครหลายคน และหลายชาติที่เกี่ยวข้องกัน ทำให้ตามไม่ทัน ดูแล้วไม่เข้าใจ ต้องดูไปสักกระยะหนึ่ง จึงจะทำให้เข้าใจได้มากขึ้น

2. ชอบ แต่น่าจะนำเสนอด้านดีด้วย

ผู้ชมคนหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่าละครน่าจะนำเสนอในด้านดีของมนุษย์ด้วย เพื่อเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่าคนที่ทำดีก็จะได้ผลตอบแทน ส่วนคนที่ทำชั่วก็ต้องได้รับกรรม จะทำให้คนดูได้ภาพที่ชัดเจนมากขึ้น

3. ชอบ แต่นำเสนอของคนแรกๆ มากเกินไป

ผู้ชมคนหนึ่งกล่าวว่า ละครเน้นที่ตัวละครช่วงแรกมากเกินไป ทำให้ขาดรายละเอียดของเรื่องราวในช่วงหลัง ได้เสนอแนะว่าน่าจะเฉลี่ยเรื่องราวของแต่ละคนให้มีเวลาใกล้เคียงกันมากกว่านี้

2.3.3 ไม่ชอบเลย

สาเหตุหลักที่ทำให้ผู้ชมส่วนใหญ่ไม่ชอบการนำเสนอของละครเรื่องนี้ ก็คือการถ่ายทำที่ไม่สมจริง และการนำเสนอภาพที่น่ากลัว รุนแรงเกินไปในบางฉากของละคร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การถ่ายทำไม่สมจริง

เนื่องจากละครเรื่องนี้ต้องใช้เทคนิคการถ่ายทำพิเศษหลายฉาก ทำให้ผู้ชมหลายคนพบเห็นในความผิดพลาด ความไม่สมจริงในการถ่ายทำในฉากต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการถ่ายทำ หรือเทคนิคการแต่งหน้า รวมถึงเรื่องราวต่างๆ ที่นำเสนอในละครที่เป็นไปไม่ได้ในความเป็นจริง ส่งผลทำให้เกิดทัศนคติทางลบในประเด็นนี้

2. นำเสนอภาพรุนแรงเกินไป

ผู้ชมบางคนไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอภาพที่น่ากลัว รุนแรงเกินไป น่าจะหลีกเลี่ยงโดยใช้วิธีการนำเสนอในรูปแบบอื่น เพื่อที่จะให้เด็กสามารถดูด้วยได้

2.3.4 ไม่แสดงความคิดเห็น

มีผู้ชมบางคนที่ไม่ได้แสดงความเห็นในเรื่องของเทคนิค รูปแบบการนำเสนอ โดยให้เหตุผลว่า ไม่ได้สนใจในประเด็นนี้ จะติดตามดูที่เนื้อเรื่องของละครมากกว่า โดยมีรายละเอียดดังนี้

สนใจที่เนื้อเรื่อง มากกว่าเทคนิคการถ่ายทำ

พบว่าผู้ชมบางคนไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องของเทคนิคการถ่ายทำ เพราะรู้สึกชอบ และติดตามในเนื้อเรื่องของละคร จึงทำให้มองข้ามในประเด็นนี้ไป

2.4 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติหลังจากที่ได้ชมละคร

ในประเด็นของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พบว่ามีความแตกต่างกัน คือจะมีทั้งผู้ชมที่เกิดความรู้สึกเชื่อในเรื่องเวรกรรมมากขึ้น กลัวการทำบาปมากขึ้น หรือบางคนจะเกิดความกลัวเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น และบางคนไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติใดๆ เลย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความเชื่อ

พบว่าละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” นี้ส่งผลให้ผู้ชมโดยส่วนใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ ความเชื่อ โดยจะมีความเชื่อในเรื่องของเวรกรรม บาปบุญคุณโทษมากขึ้น รวมถึงเกิดความรู้สึกกลัวการทำบาปมากขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

มีความเชื่อ และกลัวการทำบาปมากขึ้น

ทั้งนี้ผู้ชมโดยส่วนใหญ่จะมีความเชื่อในเรื่องของเจ้ากรรมนายเวรอยู่แล้ว ดังนั้นหลังจากที่ได้ชมละครโทรทัศน์เรื่องนี้ จึงเป็นการตอกย้ำความคิด ความเชื่อที่มีอยู่เดิม ส่งผลให้เกิดความเชื่อในเรื่องนี้มากขึ้น

2.4.2 มีการเปลี่ยนแปลงเพียงบางประการ

มีผู้ชมคนหนึ่งกล่าวว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความเชื่อ เนื่องจากว่าปกติจะเชื่อในเรื่องนี้มากอยู่แล้ว แต่จะเกิดความรู้สึกกลัวต่อการทำบาปมากขึ้น และบางคนก็กล่าวว่าเชื่อมากขึ้น แต่ไม่ได้เกิดความรู้สึกกลัวการทำให้บาปมากขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เชื่อเท่าเดิม แต่กลัวบาปมากขึ้น

ในกลุ่มของผู้ชมที่เป็นวัยรุ่นหญิง ซึ่งจะมีความเชื่อในเรื่องนี้มากอยู่แล้ว จึงได้ให้ความเห็นว่า ละครเรื่องนี้ไม่ส่งผลต่อความเชื่อที่มีอยู่เดิม แต่จะทำให้เกิดความรู้สึกกลัวการทำให้บาปมากขึ้น เนื่องจากเห็นตัวอย่างที่ชัดเจนในละคร

2. เชื่อมากขึ้น แต่ไม่ได้กลัวบาปมากขึ้น

ผู้ชมบางคนที่เคยเชื่อในเรื่องนี้อยู่แล้ว และบางคนที่ไม่เคยเชื่อเรื่องของเวรกรรมเลย ได้กล่าวว่าหลังจากที่ชมละครเรื่องนี้ ทำให้รู้สึกเชื่อมากขึ้น แต่ไม่ได้มีผลในเรื่องของความรู้สึกกลัวต่อการทำบาป ทั้งนี้เนื่องจากว่าปกติไม่ได้เป็นคนที่ทำบาปอยู่แล้ว

2.4.3 เปลี่ยนแปลงแค่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ผู้ชมบางคนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากเกิดความรู้สึกร่วมไปกับละคร แต่หลังจากที่ละครจบ ความรู้สึกดังกล่าวได้ลดน้อยลง โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลัวแค่ช่วงที่ละครฉาย

ผู้ชมบางคนได้กล่าวว่าเกิดความรู้สึกกลัวการทำให้บาปในช่วงที่ละครฉาย ได้มองย้อนถึงการกระทำของตนทำให้เกิดความรู้สึกกลัว แต่เมื่อละครจบลงความรู้สึกดังกล่าวก็หมดไป

2.4.4 ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือความเชื่อ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ละครเรื่องนี้ไม่ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติกับผู้ชมบางคน โดยบางคนที่มีความเชื่อในเรื่องนี้มากอยู่แล้ว หรือบางคนที่ไม่เชื่อ ก็ยังคงไม่เชื่ออยู่เช่นเดิม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เชื่อมากอยู่แล้ว และปกติก็ไม่ได้ทำบาป

ผู้ชมคนหนึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่าละครเรื่องนี้ไม่ได้ส่งผลต่อความเชื่อในเรื่องเจ้ากรรมนายเวร เรื่องบาปบุญคุณโทษ เนื่องจากว่ามีความเชื่อในเรื่องนี้อยู่แล้ว จึงมองว่าเป็นเพียงแค่การย้ำความคิดที่มีอยู่

2. เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง และยังคงเหมือนเดิม

ผู้ชมคนหนึ่งซึ่งเดิมเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่งในเรื่องนี้ กล่าวว่าไม่เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ ความเชื่อ ภายหลังจากที่ดูละครเรื่องนี้

3. ไม่เชื่อ และยังคงไม่เชื่อ

ผู้ชมคนหนึ่งซึ่งไม่มีความเชื่อในเรื่องของเวรกรรม ได้กล่าวว่าละครเรื่องนี้ไม่มีผลทำให้เกิดความเชื่อในเรื่องนี้ หรือกลัวการทำบาปมากขึ้น แต่เป็นการย้ำให้กระทำความดีมากกว่า

3. ประเด็นความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”

3.1 ความสนุกสนานบันเทิง

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ทุกคนจะให้เหตุผลเป็นอันดับแรกเหมือนกันในการสนใจติดตามดูละครเรื่องนี้ นั่นคือ ความสนุกสนาน ตื่นเต้น แล้วจึงพิจารณาถึงความน่าสนใจของเนื้อเรื่อง และนักแสดง ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สนุก ตื่นเต้น

ผู้ชมทุกคนมีความพึงพอใจในความสนุกสนานของละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” นี้เป็นอย่างมาก โดยกล่าวว่า เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ติดตามดูละครโดยตลอด

2. เนื้อเรื่องน่าสนใจติดตาม

ผู้ชมเกือบทุกคนมีความพึงพอใจกับเนื้อเรื่องของละคร ที่มีการผูกเรื่องได้น่าสนใจชวนให้ติดตามตอนต่อไป เป็นการดึงความสนใจของผู้ชมให้ติดตามดูได้ตลอด

3. ชอบดูดารา

ผู้ชมให้ความสนใจที่ตัวนักแสดง โดยพบว่าบางคนมีความชื่นชอบในตัวนักแสดง นำหญิง นั่นคือ คุณลลิตา ปัญโญภาส จึงทำให้เกิดความพึงพอใจในการดูละครเรื่องนี้มากขึ้น

3.2 นำไปสนทนาพูดคุย

พบว่าผู้ชมมีความพึงพอใจในการนำเรื่องราวในละครไปพูดคุยกับเพื่อน และมีการคุยกันระหว่างที่ชมละครกับสมาชิกในครอบครัว โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 สนทนากับเพื่อน

ผู้ชมส่วนใหญ่จะคุยกันในประเด็นของเรื่องราวที่ออกฉายไปในคืนก่อนหน้านั้น จะนำมาเล่าสู่กันฟังว่าดำเนินเรื่องไปถึงตอนไหน ฉากไหน รวมไปถึงจนถึงการวิจารณ์ฉากต่างๆ ในเรื่องของความสมจริง หรือความเป็นไปได้ของเรื่องราวต่างๆ ที่นำเสนอในละคร และการดูเพื่อนำไปคุยกับเพื่อนโดยเฉพาะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิจารณ์ละคร

ผู้ชมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการนำละครไปวิจารณ์กันในหมู่เพื่อนฝูง จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์กันถึงเรื่องเทคนิคการถ่ายทำว่าสมจริง หรือไม่สมจริงในฉากใดบ้าง

2. เล่าสู่กันฟัง

ผู้ชมบางคนที่ไม่ได้ดูในบางตอน ก็จะมีการนำมาถาม และเล่าสู่กันฟังกับเพื่อนที่โรงเรียน หรือที่ทำงาน

3. ดูละคร เพื่อนำไปคุยโดยเฉพาะ

สำหรับวัยรุ่นหญิงคนหนึ่งกล่าวว่า ดูละครเรื่องนี้ส่วนหนึ่งเพื่อนำไปคุยกับเพื่อนที่โรงเรียน เพราะเป็นหัวข้อสนทนาประจำวันที่ทุกคนจะต้องนำมาคุยกัน

3.2.2 สนทนากับสมาชิกในครอบครัว

ผู้ชมส่วนหนึ่งได้มีการสนทนาวิจารณ์กันระหว่างที่ชมละคร กับสมาชิกในครอบครัว โดยจะเป็นการพูดคุยกันทั้งในเชิงวิจารณ์ และตักเตือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คอยกันพี่ๆ น้องๆ วิจารณ์กัน

การคุยกันระหว่างพี่น้อง จะเป็นไปในลักษณะของการวิพากษ์วิจารณ์ละคร

2. เตือนลูกหลาน ประกอบภาพในละคร

ในกลุ่มของวัยทำงาน พบว่าผู้ที่มีครอบครัวแล้วจะความพึงพอใจการในที่สามารถนำเรื่องราวในละครมาใช้ในการตักเตือนสั่งสอนลูกหลาน ไปพร้อมๆ กับการดูละคร

4. ประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”

4.1 ต่อดตนเอง

พบว่าผู้ชมโดยส่วนใหญ่มีการนำแง่คิดจากละครไปใช้ประโยชน์กับตนเอง แต่ก็มีผู้ชมบางคนเห็นว่าไม่ได้รับประโยชน์เพิ่มเติมไปจากเดิม

4.1.1 เป็นประโยชน์มากขึ้น

ผู้ชมส่วนใหญ่มีความคิด และความตั้งใจที่ประพฤติปฏิบัติตัวให้ดีขึ้น เปลี่ยนแปลงการกระทำที่ไม่ดีต่างๆ ที่เคยทำมา แม้ว่าบางคนจะไม่ถึงกับเลิกในทันที แต่ก็พยายามทำบาปให้น้อยลง รวมถึงเกิดความรู้สึกที่อยากจะทำบุญ ทำทานให้มากขึ้นด้วย ซึ่งแต่ละคนก็จะเกิดความคิดความรู้สึกดังกล่าวมาน้อยแตกต่างกันไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เตือนใจตนเองไม่ให้ทำบาป

มีผู้ชมหลายคน โดยเฉพาะวัยรุ่นชายซึ่งเดิมเคยกระทำผิดบาป กล่าวว่าจะละครได้ทำให้เกิดความสำนึกในสิ่งที่ทำลงไป และพยายามจะไม่ทำอีก

2. ประพฤติปฏิบัติตนให้ดีขึ้น

ผู้ชมได้นำแง่คิดไปใช้ประโยชน์กับตนเอง โดยการที่มีความตั้งใจในการที่จะประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดีขึ้น

3. ทำบุญ ทำทานมากขึ้น

วัยรุ่นหญิงคนหนึ่งกล่าวว่า ละครเรื่องนี้ทำให้เกิดความรู้สึกอยากจะทำบุญ ทำทานมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

4. ผู้ใหญ่ตักเตือนไปด้วย เห็นภาพชัดเจน

วัยรุ่นส่วนหนึ่ง มีความรู้สึกว่าได้ประโยชน์มากขึ้นในการที่ได้รับการตักเตือนสั่งสอนจากผู้ใหญ่ โดยเห็นภาพในละครประกอบอย่างชัดเจน ทำให้รู้สึกว่ายึดมั่นมากขึ้น

4.1.2 ไม่ได้รับประโยชน์เพิ่มเติม

ผู้ชมส่วนหนึ่งไม่ได้รับประโยชน์เพิ่มเติมจากการที่ดูละครเรื่องนี้ เนื่องจากว่าเป็นการย้ำความคิด ความเชื่อเดิมที่เคยมีอยู่แล้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

เป็นสิ่งที่ประพฤติปฏิบัติอยู่แล้ว

วัยทำงานชาย 4 คน ได้กล่าวว่าสาระจากละครเป็นเพียงการย้ำความเชื่อเดิมที่มีอยู่แล้ว และไม่ได้มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตประจำวันแต่อย่างใด

4.2 ต่อคนใกล้ชิด

ผู้ชมบางคนได้มีการนำแง่คิดจากละครเรื่องนี้ไปตักเตือนคนรอบข้าง แต่บางคนกลับไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ โดยไม่ได้นำไปตักเตือนผู้ใด โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 นำไปตักเตือนคนใกล้ชิด

พบว่าผู้ชมได้นำเรื่องราวในละครไปใช้ประโยชน์ โดยการนำไปตักเตือนคนใกล้ชิดรอบข้าง ซึ่งจะเป็นการตักเตือนเมื่อพบเห็นคนที่กำลังกระทำผิด และการเตือน เพื่อให้ได้คิด เป็นการตักเตือนสั่งสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เตือนเมื่อเห็นคนทำผิด

มีวัยรุ่นส่วนหนึ่งได้นำแง่คิดที่ได้จากละครเรื่องนี้ไปกล่าวตักเตือนเพื่อน หรือคนใกล้ชิด แต่จะเป็นไปในลักษณะพูดกันอย่างไม่จริงจัง จะนำเรื่องราวในละครมาเป็นตัวอย่างประกอบการตักเตือนเพื่อนในเวลาที่เห็นเพื่อนกระทำผิด โดยพบว่ามีวัยรุ่นชาย 4 คน และวัยรุ่นหญิง 3 คน ที่ได้นำเอาแง่คิดจากละครไปตักเตือนคนใกล้ชิด

2. เพื่อให้สติ เตือนใจ

ผู้ชมวัยทำงานบางคนได้นำไปใช้ประโยชน์ โดยการนำแง่คิดจากในละครไปเป็นข้อคิด เตือนใจให้กับลูกหลาน หรือลูกศิษย์

4.2.2 ไม่ได้นำไปตักเตือนคนใกล้ชิด

สาเหตุหลักที่ผู้ชมบางคนไม่ได้คิดที่จะนำแง่คิดไปตักเตือน เนื่องจากมองว่าเป็นสิ่งที่แต่ละคนต้องสำนึกกันเอง แม้ว่าจะเตือนก็คงจะไม่เชื่อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

คิดว่าเตือนแล้วไม่เชื่อ

ผู้ชมบางคนไม่ได้คิดที่จะเรื่องราวแง่คิดในละครไปตักเตือนผู้อื่น เนื่องจากมีความคิดเห็นว่า สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่แต่ละคนควรจะสำนึกได้เอง มากกว่าที่จะฟังคำตักเตือนของผู้อื่น

5. ประเด็นทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการใช้กลยุทธ์สาระบบันเทิงผ่านสื่อละครโทรทัศน์

5.1 ทัศนคติที่มีต่อการใช้กลยุทธ์สาระบบันเทิงผ่านละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”

พบว่าผู้ชมทุกคนเห็นด้วยกับการที่ละครเรื่องนี้นำเสนอในเรื่องราวที่แตกต่างจากละครเรื่องอื่นๆ ทั่วไป โดยให้ความเห็นว่าละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” นี้เป็นละครที่มีสาระ

ที่ทำออกมาได้น่าตื่นเต้น น่าติดตาม เป็นการนำเสนอละครโทรทัศน์ที่สอดแทรกสาระที่เป็นประโยชน์ได้สนุกสนาน เข้าถึงคนดูได้ทุกเพศทุกวัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 ชอบ และเห็นด้วย

ผู้ชมโดยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีมากกับละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” โดยแสดงความคิดเห็นว่าเป็นละครที่ให้แง่คิด มีประโยชน์ต่อผู้ชม ต่างจากละครโทรทัศน์เรื่องอื่นๆ รวมถึงการนำเสนอได้น่าสนใจติดตาม ทำให้ผู้ชมได้รับความสนุกสนาน และสาระที่เป็นประโยชน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เป็อละครนำเมา ไร้สาระ

ผู้ชมในกลุ่มวัยรุ่นมีทัศนคติที่ดีต่อละครเรื่องนี้ เนื่องจากว่าเป็นละครที่แตกต่างจากเรื่องอื่นๆ โดยมีความเห็นว่ที่ผ่านมามีแต่ละครนำเมา ไม่ชอบดู แต่เรื่อง “เจ้ากรรมนายเวร” นำเสนอในประเด็นที่ไม่ซ้ำซาก และน่าสนใจ

2. สนุก และได้ประโยชน์

ผู้ชมโดยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อละครเรื่องนี้ เนื่องจากได้รับความสนุกสนานจากการดูละคร และในขณะเดียวกันก็ได้รับแง่คิดที่เป็นประโยชน์สอดแทรกอยู่ในละคร

5.1.2 ชอบ แต่มีข้อเสนอแนะบางประการ

ละครเรื่องนี้เป็นการนำเสนอในเรื่องของการข้ามชาติภพ รวมถึงเป็นลักษณะของผี หรือวิญญาณที่เป็นเจ้ากรรมนายเวรของตัวละคร ทำให้ผู้ชมบางส่วนไม่เห็นด้วยกับประเด็นเหล่านี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ชอบ แต่น่ากลัวเกินไป

ผู้ชมบางคนกล่าวว่า ชอบละครเรื่องนี้ แต่ไม่กล้าดูเนื่องจากกลัวผี จึงได้เสนอแนะว่าน่าจะทำให้ละครน่ากลัวน้อยกว่านี้

2. ชอบ แต่น่าจะทำให้สมจริงกว่านี้

ความคิดเห็นจากผู้ชมวัยทำงานบางคน ได้กล่าวว่าไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอเรื่องราวที่เกินจริง หรือเป็นสิ่งที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการข้ามชาติภพ หรือการนำเสนอภาพของผี หรือวิญญาณ

5.2 ผลทางสังคมจากการใช้กลยุทธ์สาระบันเทิง (Edutainment) ผ่านละครโทรทัศน์

พบว่าผู้ชมแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย บางคนเห็นว่าละครจะส่งผลทางสังคมได้อย่างมาก ในขณะที่บางความคิดเห็นได้กล่าวว่า ละครเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ก็ยังคงต้องการที่จะให้ผู้สร้างผลิตละครที่มีสาระออกมา ดีกว่าที่จะมีแต่ละครน้ำเน่าแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นในเรื่องของการเลียนแบบพฤติกรรมของวัยรุ่นจากการดูละครโทรทัศน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ละครที่ดี จะช่วยสังคมได้มาก

ผู้ชมส่วนใหญ่ในกลุ่มของวัยทำงาน ให้ความเห็นว่าละครมีผลต่อสังคมได้มาก เพราะคนส่วนใหญ่ก็จะใช้สื่อโทรทัศน์มากที่สุด และส่งผลให้เข้าถึงผู้ชมได้มาก

มีผลทางสังคมไม่มาก แต่ก็ดีกว่าไม่มี

ในกลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่ มองว่าละครจะช่วยสังคมได้ส่วนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับแต่ละคนที่ดูแล้วจะนำเอาไปคิดหรือไม่ แต่ก็ให้ความเห็นว่าการที่มีละครที่ดีมีสาระออกมาบ้าง ก็ยังดีกว่าที่จะมีแต่ละครน้ำเน่าแต่เพียงอย่างเดียว

คนไม่ค่อยดูละครที่มีสาระ ต้องใช้ดาราดัง ๆ

สำหรับผู้ชมบางคนมองว่าละครอาจจะช่วยได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากมีความเห็นว่าละครที่ดีคนมักจะไม่ค่อยสนใจ และอาจจะต้องใช้นักแสดงที่มีชื่อเสียง รวมถึงการให้นักแสดงที่เป็นขวัญใจวัยรุ่นมาเป็นสิ่งจูงใจ เพราะวัยรุ่นก็จะเลียนแบบและทำตาม

เห็นด้วย แต่อาจเกิดการเลียนแบบ

ผู้ชมบางคนได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ละครที่มีสาระบางเรื่องแม้ว่าจะดี แต่ก็อาจเกิดผลเสียได้ ในกรณีที่เด็กนำไปเลียนแบบโดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด มองว่าละครอาจจะเป็นดาบสองคมได้ ถ้าเด็กไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องจากผู้ใหญ่

เห็นด้วย แต่ควรจะเลือกนักแสดงที่มีความประพฤติดี

นอกจากนั้นยังมีความเห็นเพิ่มเติม ในประเด็นของการนำนักแสดงที่มีความประพฤติไม่ดี ว่าไม่ควรจะนำมาให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีกับวัยรุ่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงเรื่องการรับรู้ ทศนคติ และความพึงพอใจที่มีต่อละครโทรทัศน์ และได้เลือกละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” เนื่องจากเห็นว่าคนในสังคมปัจจุบันมีความเสื่อมถอยอย่างมากในเรื่องของคุณธรรม และศีลธรรม ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมล้วนแล้วแต่เริ่มมาจากการที่คนไม่มีจิตสำนึก ไม่มีความเกรงกลัวต่อบาป ขาดความยั้งคิดซั้งใจในการที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดๆ ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา นึกถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ดังนั้นจึงเห็นว่าละครเรื่องนี้เหมาะสมในการที่จะนำมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อจะแสดงให้เห็นถึงมุมมอง ความคิดของผู้ชมว่าละครในลักษณะนี้จะทำให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้มากน้อย เพียงใด

ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัย แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องบางประการกับแนวคิด ทฤษฎีทางด้านการรับรู้ ทศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ รวมถึงความสอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆ ที่ผ่านมา โดยนำเสนอในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ประเด็นการรับรู้ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ ความเข้าใจในเนื้อเรื่องของละครได้ใกล้เคียงกัน นั่นคือ ละครต้องการจะสื่อกับผู้ชมในเรื่องของบาปบุญคุณโทษ การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การสะท้อนให้เห็นผลกรรมของการกระทำที่เป็นบาป โดยการนำเสนอภาพที่น่ากลัวเพื่อให้ผู้ชม

เกิดความรู้สึกที่ร่วม ซึ่งความรู้ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ กลุ่มตัวอย่างได้มีการตีความสารตามความเชื่อ และตามประสบการณ์ดั้งเดิมที่สั่งสมมา ทั้งจากผู้ใหญ่อบรมสั่งสอน การเล่าเรียนมาตั้งแต่เด็ก การอ่านจากหนังสือต่างๆ หรือจากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือคนใกล้ชิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ที่พัซนี เชนเจอร์ยา (2534 : 71 – 73) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้เกิดจากอิทธิพล อันได้แก่ แรงผลักดันหรือแรงจูงใจ ประสบการณ์เดิม กรอบอ้างอิง สภาพแวดล้อม และสภาวะจิตใจและอารมณ์ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อ ความเข้าใจ จากประสบการณ์ที่มีอยู่ จากกรอบอ้างอิงซึ่งเกิดจากการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การศึกษา จึงทำให้มีการรับรู้ในเรื่องที่ละครนำเสนอเช่นนั้น

โดยการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกที่จะชมละครโทรทัศน์เรื่องนี้ นั้น ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความสอดคล้องระหว่างเรื่องราวที่นำเสนอในละครกับทัศนคติ ความเชื่อเดิมที่มีอยู่ของแต่ละคน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับที่ว่า บุคคลมักแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ ที่ไม่ลงรอยหรือสอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติเดิมที่มีอยู่เดิมแล้ว จะเกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุล หรือความไม่สบายใจที่เรียกว่า “cognitive dissonance” ดังนั้นการที่จะลดหรือหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวได้ก็ต้องแสวงหาข่าวสารหรือเลือกสรรเฉพาะข่าวสารที่ลงรอยกับความคิดเดิมของตน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2531) รวมถึงการเลือกรับรู้ การจดจำ ในเนื้อหาของละครโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับผู้รับสารที่จะเลือกต่อความหมายความเข้าใจของตัวเอง หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง เป็นต้น

และการที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าถึง และเข้าใจในเรื่องของละครโทรทัศน์ได้ โดยง่ายนั้น และตรงกับที่ผู้สร้างละครต้องการจะสื่อออกมานั้น ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากเรื่องเวรกรรมนี้เป็นสิ่งที่ผูกพันกับคนไทยมาช้านาน เป็นความเชื่อของคนไทยส่วนใหญ่อยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสรา จันทร์บุรณ์ (2539) ที่ได้ศึกษาถึงการรับรู้ภาพของครอบครัวผ่านละครโทรทัศน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถที่จะเข้าใจความหมายของภาพของครอบครัวในละครโทรทัศน์ได้ตรงกับสิ่งที่ผู้สร้างละครต้องการจะสื่อออกมา เนื่องมาจากเรื่องครอบครัวเป็นประสบการณ์ตรงที่มนุษย์ทุกคนย่อมต้องเคยประสบด้วยตนเอง รวมถึงประสบการณ์ทางอ้อมจากภาพครอบครัวที่หลากหลายในละครโทรทัศน์ จึงทำให้การรับรู้ภาพของครอบครัวเป็นไปได้โดยง่าย

2. ประเด็นทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”

ในส่วนของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร” พบว่า มีองค์ประกอบหลายอย่างที่มีส่วนในการก่อให้เกิดทัศนคติของผู้ชม อันได้แก่ เนื้อเรื่องของละคร ความน่ากลัวของเนื้อเรื่องและภาพที่น่าเสนาอ นักแสดง รวมถึงเทคนิคและความสมจริงของการถ่ายทำ โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะมีทัศนคติในทางบวกกับเนื้อเรื่องของละคร เพราะสื่อได้ชัดเจนเข้าใจง่าย และตรงกับความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ รวมถึงการสื่อภาพที่น่ากลัว เห็นถึงความน่ากลัวของการทำบาป

อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการที่ใช้ภาพน่ากลัวมานำเสนอ ทำให้ไม่กล้าดู ซึ่งในส่วนนี้จะขึ้นอยู่กับ การเลือกรับรู้หรือตีความสาร (Selective Perception / Selective Interpretation) ซึ่งเป็นกระบวนการกลั่นกรองขั้นต่อมาหลังจากที่เลือกเปิดรับสาร นั่นคือทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้ (Learning) และการรับรู้ (Perception) ทั้งนี้ส่วนสำคัญอันจะทำให้คนเกิดทัศนคตินั้น จะประกอบด้วยประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from Others) สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) และองค์ประกอบสถาบัน (Institutional Factors) (Rensis Likert, 1932) ซึ่งในที่นี้ผู้ชมแต่ละคนอาจให้ความสนใจและรับรู้สารเดียวกันในมุมมองที่ต่างกัน และเลือกตีความหมายตามความเข้าใจของตนเองหรือทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ อารมณ์และจิตใจ ดังจะเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีทัศนคติเชิงลบต่อภาพที่น่ากลัวในละครโทรทัศน์จะเป็นกลุ่มของเพศหญิงทั้งวัยรุ่นและวัยทำงาน เนื่องจากความแตกต่างทางอารมณ์และจิตใจระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยมีงานวิจัยหลายเรื่องพบว่าเพศหญิงมักจะเป็นเพศที่อ่อนไหวง่าย มีอารมณ์คล้อยตามได้มากกว่าเพศชาย

ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจของการที่ละครนำเสนอภาพที่น่ากลัวนั้น พบว่าเป็นความตั้งใจของผู้สร้างละครในการที่จะสื่อออกมาในเชิงสัญลักษณ์ เป็นการเปรียบเทียบเชิงนามธรรม แทนการบอกตรงๆ แก่ผู้ชมว่าให้ทำความดี จึงได้นำเสนอออกมาให้เห็นถึงความน่ากลัวของการทำบาป เพื่อให้เกิดความรู้สึกกลัวและไม่กล้าทำ แต่กลับส่งผลในสองด้าน คือกลุ่มหนึ่งจะเกิดความรู้สึกคล้อยตาม และกลัวการทำบาป ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างละคร ในขณะที่อีกกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งที่รุนแรงเกินไป ไม่เห็นด้วย หรือมองว่าเป็นไปไม่ได้ในความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น การฆ่าพระ ฆ่าพ่อแม่พี่น้องทั้งครอบครัว ทำให้เห็นได้ว่าบางครั้งการที่ละครใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงสัญลักษณ์นั้น อาจจะมีอุปสรรคในการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ชมได้ จึงต้องคำนึงถึงความชัดเจนในการนำเสนอและเพื่อไม่ให้ผู้ชมตีความผิดไปจากวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ในส่วนทัศนคติที่มีต่อนักแสดงพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้หญิงจะมีความสนใจชื่นชอบในนักแสดงมากกว่าผู้ชาย โดยนักแสดงมีส่วนที่ทำให้ติดตามละครเรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา รุ่งเจริญ (2539) ได้ศึกษาถึงทัศนคติของผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายในละครโทรทัศน์ไทยและพบว่าผู้หญิงจะแสดงทัศนคติที่ชื่นชอบในตัวนักแสดงมากกว่าผู้ชาย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงทัศนคติในเชิงลบต่อเทคนิคและรูปแบบการนำเสนอของละครโทรทัศน์ชุด "เจ้ากรรมนายเวร" โดยจะเป็นกลุ่มของวัยทำงานมากกว่าวัยรุ่น ซึ่งจะแสดงความเห็นในเรื่องของการถ่ายทำที่ไม่สมจริง การใช้รูปแบบของเรื่องราวข้ามชาติภาพ รวมถึงการที่นำเสนอเรื่องราวที่เป็นผีหรือวิญญาณของเจ้ากรรมนายเวร ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ จึงไม่เห็นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม โดยหลักการของการผลิตละครโทรทัศน์หรือภาพยนตร์นั้น จะเป็นการนำเสนอเรื่องราวในลักษณะที่เกินจริง เพื่อที่จะสื่อความหมายและเข้าถึงผู้ชมได้อย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดความขัดแย้งกับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างบางส่วน ทั้งนี้การที่กลุ่มของวัยทำงานมีทัศนคติในเชิงลบมากกว่าวัยรุ่น เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่มีมากกว่าในการที่ได้พบเห็นวิธีการนำเสนอละครโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ของต่างประเทศ ทำให้เกิดการเปรียบเทียบ นอกจากนั้นยังเกิดจากการที่กลุ่มวัยรุ่นมักจะให้ความสนใจที่ความสนุกสนานมากกว่าที่จะให้ความสำคัญในประเด็นของเทคนิค หรือวิธีการนำเสนอของละครโทรทัศน์

แม้ว่าจะมีทัศนคติในเชิงลบในบางประเด็นจากกลุ่มตัวอย่าง แต่กลับพบว่าทุกคนเห็นด้วยกับการที่ละครโทรทัศน์ชุด "เจ้ากรรมนายเวร" ได้นำเสนอออกมา ทั้งนี้เนื่องมาจากเนื้อเรื่องของละครที่ให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติเดิมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อในเรื่องเวรกรรม จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดทัศนคติที่ดีต่อละครโทรทัศน์เรื่องนี้

หลังจากที่ได้ชมละครโทรทัศน์เรื่องนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องเวรกรรม และความรู้สึกเกรงกลัวต่อการทำบาปมากขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนไปในทางบวก โดยให้ความเห็นว่าแต่เดิมก็มีความเชื่อในเรื่องนี้อยู่บ้างแล้ว แต่เมื่อได้ดูละครก็ยิ่งทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น เห็นถึงความน่ากลัวต่อการทำบาปมากขึ้น เป็นการตอกย้ำความคิด ความเชื่อเดิมที่มีอยู่ จึงเสมือนเป็นการกระตุ้นให้เกิดสำนึกในเรื่องการทำความดี และละเว้นความชั่วร้าย แต่ก็ยังพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งที่ไม่มีความเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ หรือทัศนคติที่มีอยู่ เนื่องจากเดิมมีความเชื่อในเรื่องนี้มากอยู่แล้ว และไม่เคยหรือคิดที่จะทำบาปที่ร้ายแรง จึงให้ความเห็นว่าละคร

เรื่องนี้ไม่มีผลต่อความเชื่อ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีว่าด้วยลักษณะของทัศนคติที่มั่นคงถาวร ยากแก่การเปลี่ยนแปลงได้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่บุคคลสั่งสมมาเป็นเวลานาน

3. ประเด็นความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด “เจ้ากรรมนายเวร”

พบว่าผู้ชมกลุ่มตัวอย่างทุกคนจะชมละครเรื่องนี้เพื่อความสนุกสนานบันเทิง คือจะเป็นการชมละครเพื่อความเพลิดเพลิน ความสนุกตื่นเต้นเป็นหลัก โดยสาระที่ได้จากละครจะเป็นผลพลอยได้ที่ตามมา สำหรับความพึงพอใจในเรื่องเนื้อหาของละคร กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดพอใจกับเรื่องราวที่ละครได้นำเสนอ เนื่องจากการดูละครของกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดจากปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการดูเพื่อความเพลิดเพลิน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Blumler and Brown (อ้างใน Fiske, 1982) ที่พบว่าผู้ชมได้รับความพึงพอใจจากการดูโทรทัศน์ในแง่ของการปลดปล่อยทางอารมณ์ การหลีกเลี่ยงจากภาระต่างๆ ในส่วนของความพึงพอใจในนักแสดง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงจะติดตามละครเนื่องจากชอบนักแสดงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างชาย แต่อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับนักแสดงในละครโทรทัศน์เรื่องนี้มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากว่าติดตามที่เนื้อเรื่องของละครมากกว่า ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ ไศลทิพย์ จารุภูมิ (2535) ที่พบว่าผู้ชมละครจะเน้นที่นักแสดงมากกว่าเนื้อเรื่อง ความแตกต่างในประเด็นนี้เกิดจากการที่ละครเรื่องนี้มีความแตกต่างจากละครเรื่องอื่นๆ ซึ่งเน้นที่สาระเนื้อเรื่องของละครมากกว่าที่จะนำเสนอดารานักแสดงในการจูงใจให้ผู้ชมติดตามดู

พบว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงจะมีความพึงพอใจในการนำเรื่องราวในละครมาสนทนากับเพื่อน โดยจะเป็นการวิจารณ์ การเล่าเรื่องราวในละครที่แพร่ภาพในแต่ละวัน นอกจากนั้นบางคนยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าบางครั้งที่ติดตามดูละคร ก็เพียงเพื่อที่จะได้นำมาสนทนาพูดคุยกับเพื่อนได้ ซึ่งเหล่านี้เป็นลักษณะนิสัยเฉพาะอย่างหนึ่งของผู้หญิง การซุบซิบนินทา วิพากษ์วิจารณ์นี้เป็นรูปแบบหนึ่งที่แสดงความเป็นเพศหญิง และยังเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจ เป็นการเชื่อมร้อยและร่วมแบ่งปันความสนใจต่างๆ ของผู้หญิงเข้าด้วยกัน (Brown, 1983) สำหรับการพูดคุยกับคนในครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีโอกาสได้ชมละครกันคนในครอบครัว ก็จะมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยถ้าเป็นการพูดคุยกันระหว่างพี่น้องก็จะมีลักษณะใกล้เคียงกันกับที่นำไปพูดคุยกับเพื่อน คือจะเป็นลักษณะของการวิพากษ์วิจารณ์ละคร แต่ถ้าเป็นการพูดคุยระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ก็จะเป็นการอบรมตักเตือนในเรื่องการย้ำสำนึกของการทำความดี ละเว้นความชั่ว

ในส่วนของความพึงพอใจในการสำรวจความเป็นจริง และการนำแง่คิดไปใช้ประโยชน์ จากการที่ชมละครโทรทัศน์ชุดนี้ พบว่ามีในกลุ่มของวัยรุ่นชายมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากว่าในกลุ่มวัยรุ่นชายจะมีการถูกคิดถึงสิ่งต่างๆ ที่เคยกระทำมาภายหลังจากที่ชมละคร ซึ่งเหล่านั้นจะเป็นการกระทำที่เป็นบาปในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเหล่านั้น ทำให้บางคนเกิดความรู้สึกว่าตรงกับชีวิตจริงของเขา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Blumler and Brown (อ้างใน Fiske, 1982) ที่ว่าผู้ชมรายการโทรทัศน์มักจะใช้สารที่ได้รับจากรายการมาเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในชีวิตของตนเอง หรือบุคคลใกล้ตัว และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับความพึงพอใจในการได้รับแง่คิดที่เป็นประโยชน์จากละคร โดยเฉพาะกับการที่ตอกย้ำความคิดความเชื่อที่มีอยู่แล้ว จึงทำให้เสมือนเป็นการยืนยันและการให้แรงเสริมกับความเชื่อที่มีอยู่ เป็นการตอบสนองที่สื่อได้ให้กับความต้องการของบุคคล (Brumler and Katz)

อย่างไรก็ตามความพึงพอใจของผู้ชมแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน บางคนอาจจะชอบละครโทรทัศน์แนวนี้ ในขณะที่บางคนอาจจะไม่ชอบเลย ทั้งนี้การที่ผู้ชมที่มีอายุต่างกัน การศึกษาต่างกัน อาชีพต่างกัน จะมีความชอบ ความพึงพอใจที่แตกต่างกัน โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ชอบและติดตามละครเรื่องนี้ รวมถึงการศึกษาเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มวัยทำงานตอนต้นเนื่องจากเป็นกลุ่มซึ่งน่าจะมีความเชื่อในเรื่องเจ้ากรรมนายเวรน้อยกว่ากลุ่มผู้สูงอายุ จึงทำให้ไม่ได้ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด "เจ้ากรรมนายเวร" นี้

4. ประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้ชมที่มีต่อละครโทรทัศน์ชุด "เจ้ากรรมนายเวร"

พบว่าในประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองของกลุ่มวัยทำงานชายน้อยที่สุด โดยมองว่าละครเรื่องนี้เป็นเพียงแค่การตอกย้ำความคิดดั้งเดิมที่มีกันมานานแล้ว ละครจึงไม่ได้ให้ข้อคิดที่เพิ่มเติมไปจากเดิมมากนัก ซึ่งในส่วนนี้สอดคล้องกับที่ Wright (1986) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปคนเราไม่ได้แสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ แต่การที่กลุ่มตัวอย่างอื่น ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวัยรุ่นทั้งชายหญิง และกลุ่มวัยทำงานหญิงทั้งหมดจะมองว่าสามารถนำแง่คิดที่ได้จากละครมาเตือนใจตนเองให้ทำแต่ความดี และกลัวต่อการทำบาป ส่งผลให้ระมัดระวังในการที่จะกระทำสิ่งต่างๆ มากขึ้น เนื่องจากเห็นตัวอย่างจากละครที่น่าเสียดายอย่างชัดเจน เป็นเพราะผู้หญิงมักจะมีความรู้สึกที่อ่อนไหวไปกับละครโทรทัศน์ได้มากกว่าผู้ชาย มีความรู้สึกที่เข้าถึงมากกว่า ในส่วนของวัยรุ่นชายนั้นเกิดจากการที่เชื่อมโยงมาจากการที่ได้สำรวจความเป็นจริงกับชีวิตของตนเองว่าได้เคยทำบาปไว้

ทำให้ละครได้สะท้อนให้เห็นถึงการกระทำของตน จึงก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและพฤติกรรม ในการนำแง่คิดที่ได้มาปรับใช้กับเรื่องราวของตนเอง

สำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ต่อคนใกล้ชิด และสังคมโดยรวมนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับประเด็นนี้น้อยกว่าการนำไปใช้ประโยชน์กับตนเอง ทั้งนี้เกิดจากความคิดเห็นที่ว่าละครเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่อาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะคิด และเกิดจิตสำนึกคล้ายตามเรื่องราวในละครโทรทัศน์ นั่นคือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความเห็นตรงกันว่าผู้ชมจะดูละครเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น หรือถึงแม้ว่าจะเกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าในทางใด ก็เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวเท่านั้น เมื่อละครจบทุกอย่างก็จะกลับเข้าสู่สภาพเดิมในไม่ช้า

5. ประเด็นทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการใช้กลยุทธ์สาระบันเทิง (Edutainment) ผ่านละครโทรทัศน์

พบว่าผู้ชมในทุกกลุ่มตัวอย่างจะให้ความเห็นว่าละครโทรทัศน์ชุด "เจ้ากรรมนายเวร" นี้เป็นตัวอย่งที่ดีของละครที่มีสาระ และอยากเห็นละครที่มีสาระมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากมองว่าละครในทุกวันนี้ให้แต่ความบันเทิง และมีเนื้อหาที่ซ้ำซาก รวมถึงการนำละครเก่าที่เคยสร้างไปแล้ว มาสร้างอีกวนเวียนหลายครั้ง ซึ่งเป็นที่มาของคำว่าน้ำเน่า (มาลี จันทโรจธน์, 2534)

ทั้งนี้ผู้สร้างละครมีความตั้งใจตั้งแต่เริ่มแรกในการที่จะนำเสนอละครที่สอดแทรกสาระที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ชม โดยการที่พยายามจะสื่อเรื่องราวที่เป็นความเชื่อซึ่งเป็นนามธรรม ให้ออกมาในรูปของละครโทรทัศน์ ที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย เห็นภาพชัดเจน และน่าสนใจ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญของ Edutainment นั่นคือ เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีเจตนาผสมผสานข้อมูลข่าวสารและสาระความรู้ในด้านต่างๆ เข้ากับความบันเทิง โดยมีเป้าหมายให้บุคคลได้คิดคำนึง รับรู้ และมีการประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงประสงค์ของสังคม (Singhal & Rogers, 1989, ปารีชาติ, 2542)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยยังมีกลุ่มตัวอย่างที่ดีความเนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์ บางตอนไม่ชัดเจน เนื่องจากการสื่อในสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยอาจจะมีสาเหตุมาจากวัย ระดับการศึกษา หรือพื้นฐานทัศนคติเดิมของแต่ละบุคคล เป็นต้น ดังนั้นหากจะมีการผลิตละครโทรทัศน์ ที่คาดหวังให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ทุกวัย และระดับการศึกษา ควรที่จะพิจารณาเรื่องความชัดเจน ในการนำเสนอ เพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจ
2. สำหรับผู้ผลิตละครโทรทัศน์ การใช้ความน่ากลัวเสนอผ่านละครโทรทัศน์ นับว่าได้ผลดีได้ในระดับหนึ่ง จึงน่าที่จะคำนึงถึงประเด็นนี้ในการที่จะสร้างละครโทรทัศน์เพื่อให้น่าสนใจให้ผู้ชมเกิดความกลัว และคล้อยตามได้ในประเด็นที่ต้องการจำ
3. ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ควรจะทำการวิจัย สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ชมก่อน ที่จะสร้างงานละครโทรทัศน์ เพื่อประโยชน์ในการนำเสนอให้ตรงกับความสนใจของผู้ชม และส่งผลให้สารที่ต้องการจะสื่อผ่านละครโทรทัศน์สามารถเข้าถึงผู้ชมได้โดยง่าย
4. ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ควรจะมีคามประณีตในการผลิตละครให้มากขึ้น เนื่องจากผู้ชมในปัจจุบันได้รับสื่อจากแหล่งต่างๆ มากมาย ทำให้เกิดการเปรียบเทียบกับละครไทย ซึ่งยังมีพัฒนาการในด้านเทคนิคการถ่ายทำไม่ได้มากนัก ในประเด็นนี้จะส่งผลให้ความรู้สึกของผู้ชมที่มีต่อละครค่อนข้างไปทางลบ ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงเทคนิคการนำเสนอ และความสมจริงในการถ่ายทำให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำเสนอได้มากที่สุด
5. ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ไม่ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ทางธุรกิจแต่เพียงอย่างเดียว ดังจะเห็นจากการที่ละครที่มีสาระก็สามารถเป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมได้เช่นเดียวกัน จึงควรที่จะนำเสนอละครในแนวอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
6. สำหรับผู้ชมละครโทรทัศน์ ผู้ใหญ่ในครอบครัวควรที่จะดูละครไปพร้อมกับเด็ก เพื่อคอยให้คำแนะนำ อบรม และชี้แจงให้เด็กเข้าใจได้ไปในทางที่ถูกต้อง และชัดเจน อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก รวมถึงการสร้างสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ควรจะมีการกระจายลักษณะทางประชากรมากกว่านี้ เช่น กลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ เพื่อไม่ให้กลุ่มตัวอย่างและผลการวิจัยที่ได้เกิดการเอนเอียง และเพื่อให้เห็นความชัดเจนในทุกกลุ่มตัวอย่างมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับละครเรื่องอื่นๆ ที่มีเนื้อเรื่องใกล้เคียงกัน แต่นำเสนอในรูปแบบอื่น เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของวิธีการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ
3. ควรมีการศึกษาถึงผลของการใช้ความกลัวในการนำเสนอผ่านสื่อละครโทรทัศน์ ที่มีต่อผู้ชม ในแง่ของการรับรู้และทัศนคติ
4. เนื่องจากการที่ละครโทรทัศน์ทำการแพร่ภาพไปทั่วประเทศ จึงควรจะมีการทำวิจัยในเชิงปริมาณเพิ่มเติม และขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังต่างจังหวัด เพื่อให้ผลการศึกษาคอบคลุมประชากรมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เห็นผลการศึกษาในภาพรวมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น